

The Purpose of a Limited Company and its Relation to Corporate Social Responsibility

Keywords: purpose of a company, profit generation, limited company, Corporate Social Responsibility, duty of the management

Heidi Rantakari

English Abstract

According to the Finnish Limited Liability Companies Act, the purpose of a company is to generate profit to its shareholders, unless otherwise provided in the Articles of Association of the company. On the other hand, it has been suggested that a company would also have a social purpose. The aim of this article is to find out, whether the purpose to generate profit contradicts the Corporate Social Responsibility (CSR).

In order to fulfil the purpose of profit generation, the management of the company must act accordingly. The Limited Liability Companies Act provides that the management of the company shall act with due care and promote the interests of the company. In practice, promoting the interests of the company means acting in accordance with the purpose of the company.

However, the idea of the CSR is that also the management has other duties than those towards shareholders and other duties provided by the law, as well. Several studies on the correlation between the result/market value of the company and CSR have been conducted, but the results are somewhat conflicting. Thus, the management must act in accordance with its abilities while making decisions on the CSR strategy. If the management has complied with its duty to act with due care and to promote the interests of the company in this decision-making process, the measures cannot be considered to be contrary to the Limited Liability Companies Act – even if the measures prove to be unprofitable afterwards. Therefore, if the CSR is used as a strategic tool for increasing the competitiveness, it does not contradict the company's purpose of generating profit to its shareholders. If, on the other hand, the management prioritises promoting the society's welfare over

the interests of the company, it acts against the presumed purpose of the company provided by the Limited Liability Companies Act.

Full Article in Finnish

Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus ja sen suhde yhteiskuntavastuuseen

Asiasanat: voitontuottamistarkoitus, osakeyhtiö, yhteiskuntavastuu, johdon tehtävä

1 Johdanto

Osakeyhtiölaille (21.7.2006/624, OYL) on tyypillistä osakkeenomistajakeskisyys. Sen selkein ilmentymä on OYL 1:5:n säännös osakeyhtiön toiminnan tarkoituksesta, joka on oletusarvoisesti voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Omistajakeskisessä yhtiöoikeusmallissa osakkeenomistaja on yksi yhtiön panoksentuottajista, jolla on erityisasema muiden tuottajien joukossa: osakkeenomistajat kantavat nimittäin viimekätisen riskin eli niin sanotun residuaaliriskin yhtiön menestymisestä tai menestymättömyydestä. Näin ollen he ovat kaikkein haavoittuvaisimpia johdon opportunistiselle toiminnalle. Tästä syystä yhtiön johdolla on korostettu fidusiarinen huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuus osakkeenomistajia kohtaan.¹ Toimiessaan näiden velvollisuuksien mukaisesti johto edistää yhtiön etua ja toteuttaa siten yhtiön toiminnan tarkoitusta. Toisaalta on myös esitetty, että osakeyhtiöllä on laajempi yhteiskunnallinen tarkoitus, mikä tarkoittaa käytännössä velvollisuutta ottaa huomioon kaikkien yhtiön menestykseen osallisten tahojen intressejä. Tähän pohdintaan liittyy läheisesti keskustelu siitä, tuleeko yhtiötä tarkastella osakkeenomistaja- vai sidosryhmälähtöisesti.² Sidosryhmälähtöinen ajattelutapa korostaa fidusiarista ajattelua, jonka mukaan yhtiö itsessään on johdon päämies. Merkityksellistä on tuolloin yhtiön menestys, *going concern*³, jolloin johdon on otettava huomioon kaikkien niiden osapuolten hyvinvointi, jotka ovat osallistuneet yhtiön menestymiseen.⁴

1 Mähönen & Villa 2006, s. 3 ja 75.

2 Mähönen & Villa 2006, s. 38.

3 *Going concern* tarkoittaa niin sanottua jatkuvuusperiaatetta, jonka mukaan lähtökohta on, että yritys jatkaa toimintaansa toistaiseksi.

4 Mähönen & Villa 2006, s. 79.

Osakeyhtiön laajempi yhteiskunnallinen tarkoitus merkitsee sitä, että yrityksellä on omistajien voiton maksimoinnin lisäksi muitakin tehtäviä yhteiskunnassa. Esimerkiksi vastuu työllisyyden ylläpitämisestä, yleisestä talouskasvusta, ympäristöstä, kuluttajien asemasta ja tuotteiden laadusta kuuluvat keskusteluun, kun puhutaan yritysten yhteiskuntavastuusta.⁵ Yritysten yhteiskuntavastuu on puhuttanut viime vuosina paljon erityisesti tuotantollisin ja taloudellisin perustein tehtyjen joukkoyritysten sekä tuotantolaitosten lakkauttamisten yhteydessä. Julkisuudessa on käyty keskustelua myös yritysten työntekijöiden asemasta erityisesti Aasiassa sijaitsevilla tuotantolaitoksissa ja metsäyhtiöiden puunhankinnan eettisyydestä Etelä-Amerikassa ja Kiinassa, unohtamatta yritysten ympäristövastuuta. Yrityksiä on kritisoitu siitä, että ne keskittyvät ainoastaan voitontavoitteluun sivuuttaen samalla yhteiskuntavastuun. Kuitenkin OYL:n ensimmäisessä luvussa selkeästi säädetään, että osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Samanaikaisesti EU ja elinkeinojärjestöt painottavat yhteiskuntavastuun merkitystä ja tärkeyttä. Tämän kirjoituksen keskeisin kysymys ja pohdinnan aihe onkin, ovatko nämä kaksi, voitontuottamistarkoitus ja yhteiskuntavastuu, perustavanlaatuisessa ristiriidassa keskenään. Tarkoituksenani on selvittää, mitä voitontuottamistarkoitus osakeyhtiön toiminnan tarkoituksena tarkoittaa ja miten sitä toteutetaan. Lisäksi yritän selvittää yhteiskuntavastuun käsitteen sisältöä ja yhteiskuntavastuun merkitystä yhtiön taloudellisen tuloksen kannalta. Lopuksi pohdin osakeyhtiön toiminnan tarkoituksen ja yhteiskuntavastuun välistä suhdetta. Käsittelen ongelmaa sellaisten osakeyhtiöiden kannalta, joiden toiminnan tarkoituksena on nimenomaan voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Näin ollen sellaiset yhtiöt, joiden yhtiöjärjestyksessä on määrätty muusta toiminnan tarkoituksesta, jäävät lyhyehkön maininnan tasolle. Tarkoitus ei myöskään ole käydä moraalista keskustelua osakeyhtiöiden toiminnasta, vaan selvittää, voiko voitontuottamistarkoitusta toteuttava yhtiö toimia samalla myös yhteiskuntavastuun edellyttämällä tavalla.

Kirjoituksen toisessa luvussa käyn läpi osakeyhtiön toiminnan tarkoitusta. Käsittelen myös OYL:n mukaista johdon tehtävää, sillä se on hyvin läheisessä yhteydessä osakeyhtiön toiminnan tarkoitukseen. Kolmannessa luvussa

---

5 Mähönen & Villa 2006, s. 245.

pureudun yhteiskuntavastuun sisältöön. Esittelen siinä myös yhteiskuntavastuun käsitteen taustalla olevat kolme eri ideologiaa, joiden tunteminen auttaa ymmärtämään yhteiskuntavastuun käsitteen sisällöllistä laajuutta ja sen vaikutusta osakeyhtiön toiminnan tarkoitukseen. Neljännessä luvussa tarkastelen yhteiskuntavastuun ja osakeyhtiön toiminnan tarkoituksen välistä suhdetta selvittämällä yhteiskuntavastuun puolestapuhujien ja sen vastustajien näkemyksiä sekä esittelemällä tutkimustuloksia yhteiskuntavastuun ja yhtiön taloudellisen menestyksen välisestä suhteesta. Viimeisessä luvussa esitän johtopäätökseni aiheesta.

2 Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus

2.1 Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus osakeyhtiölaissa

OYL 1:5:n mukaan osakeyhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä.⁶ Edellisen osakeyhtiölain (29.9.1978/734, EOYL) aikana voitontuottamistarkoitusta pidettiin itsestään selvänä, joten siitä ei ollut laissa nimenomaista säännöstä. Jo tuolloin osakeyhtiön toiminnan tarkoitus oli siis tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätty.⁷ Tämä ilmeni myös käänteisesti EOYL 12:1.2:sta, jonka mukaan silloin kun yhtiön toiminnalla oli kokonaan tai osaksi muu tarkoitus kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille, yhtiöjärjestykseen oli otettava määräys voiton käytöstä sekä netto-omaisuuden käytöstä selvitysmenettelyssä. EOYL:n voimassaolon aikana voitto ymmärrettiin osakkeenomistajan sijoituksen arvon maksimoinniksi, jolloin oleellista oli osakkeenomistajille odotettavissa oleva tuotto koko yhtiön liiketoiminta-ajalta.⁸

---

6 On myös esitetty, että osakeyhtiön tarkoitus ja osakeyhtiön toiminnan tarkoitus eroavat toisistaan. Tuolloin yhtiön tarkoituksena on tavaroiden ja palveluiden tuottaminen ja yhtiö on olemassa ensisijaisesti sitä varten. Toiminnan tarkoitus on edelleen voiton tuottaminen, jota kuitenkin käytetään ainoastaan välineenä yhtiön varsinaisen tarkoituksen toteuttamisessa, eli hyödykkeiden tuottamisessa. Tämänkin näkemyksen mukaan voitot ovat kriittisen tärkeitä hyvinvoinnin tuottamisen kannalta. Erona valitsevaan käsitykseen on kuitenkin se, että tässä vaihtoehtoisessa tulkinnassa voittoa ei pidetä päämääränä vaan keinona jonkun muun päämäärän, kuten vaikkapa asiakkaiden tarpeiden tyydyttämisen, saavuttamiseksi. Ks. esimerkiksi Toiviainen 2010, s. 4–5 ja Ellsworth 2002, s. 29–34. Ks. lisää tästä näkemyksestä Ellsworth 2002.

7 HE 27/1977 vp, s. 89.

8 Mähönen & Villa 2006, s. 93.

Nykyinen osakeyhtiölaki tuli voimaan 1.9.2006. Sen keskeisin piirre verrattuna EOYL:iin on periaatekeskeisyys. OYL 1 luku sisältää luettelon yleisistä periaatteista, joihin voidaan vedota, jos lain yksityiskohtaisista säännöksistä ei saada kysymyksenratkaisulle tukea.⁹ Yksi näistä periaatteista on OYL 1:5:ssä säädetty osakeyhtiön toiminnan tarkoitus, joka voi vaikuttaa yhtiön tekemien oikeustoimien pätevyuden ja yhtiön johdon toiminnan vahingonkorvausoikeudelliseen arviointiin.¹⁰ Muut periaatteet ovat oikeushenkilöllisyys ja osakkeenomistajan rajoitettu vastuu (OYL 1:2), pääoma ja pääoman pysyvyys (OYL 1:3), osakkeen luovutettavuus (OYL 1:4), enemmistöperiaate (OYL 1:6), yhdenvertaisuus (OYL 1:7), johdon tehtävä (OYL 1:8) ja tahdonvaltaisuus (OYL 1:9). Periaatteiden erityinen tarkoitus on turvata sekä vähemmistöosakkeenomistajien että velkojien asemaa yhtiössä yhtiön johdon ja määräävässä asemassa olevien osakkeenomistajien itsekästä toimintaa vastaan. Tässä suhteessa tärkeimmät periaatteet ovat juuri yhtiön toiminnan tarkoitus, johdon tehtävä ja yhdenvertaisuusperiaate.¹¹ Erityisesti johdon tehtävä on erittäin läheisessä yhteydessä osakeyhtiön toiminnan tarkoitukseen¹², kuten jäljempänä tullaan havaitsemaan.

2.2 Voitontuottamistarkoitus

Pohdittaessa osakeyhtiön toiminnan tarkoitusta on kyse loppujen lopuksi siitä, mitä tahoja osakeyhtiön on toiminnallaan tarkoitus viime kädessä hyödyttää.¹³ Nykyään vallitsee laaja normatiivinen konsensus siitä, että yhtiön johdon tulee olla vastuussa ainoastaan osakkeenomistajille. Yhteisymmärrykseen ei kuitenkaan ole päästy siitä, pitäisikö yhtiöiden toimia ainoastaan osakkeenomistajien intresseissä. On esitetty, että yhtiöiden tulisi toimia siten, että ne palvelevat koko yhteiskuntaa, eivätkä osakkeenomistajien intressit ole tuolloin muiden tahojen intressejä arvokkaampia. Kuitenkin käytännön kokemukseen perustuen, vallalla on näkemys siitä, että paras keino lisätä yhteiskunnan hyvinvointia ja siten palvella koko yhteiskuntaa, on asettaa yritysten johto vastuulliseksi nimenomaan osakkeenomistajien intresseistä.¹⁴

9 Mähönen & Villa 2006, s. 3.

10 HE 109/2005 vp, s. 37.

11 Mähönen & Villa 2006, s. 3.

12 Airaksinen et al. 2010, s. 49.

13 Mähönen & Villa 2006, s. 73.

14 Hansman & Kraakman 2001, s. 441.

Kuten edellä on jo mainittu, vuonna 2006 voimaantulleen OYL 1:5:n mukaan osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yleensä tämän tulee tapahtua sen toimialan puitteissa, joka on yhtiöjärjestyksessä määritelty.¹⁵ Kyseessä on niin sanottu olettamasäännös, sillä yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä yhtiön toiminnan tarkoituksesta toisinkin. Voitontuottamistarkoituksen sääntely nimenomaan olettamasäännöksenä on perusteltu, koska ylivoimaisesti suurin osa kaikista yhtiöistä on perustettu juuri voiton tavoittelun vuoksi.¹⁶

Jotta OYL 1:5:n mukaisen osakeyhtiön toiminnan tarkoituksen ja yhteiskuntavastuun välistä suhdetta voidaan arvioida, on selvitettävä, mitä voitontuottamistarkoitus käytännössä tarkoittaa. Valtavirtaoikeustiede nojautuu oikeustaloustieteelliseen päämies–agentti-teoriaan ja esittää osakeyhtiön tarkoituksen olevan osakkeenomistajien sijoitusten arvon maksimoinnin.¹⁷ OYL 1:5:n tarkoitus ei kuitenkaan ole asettaa velvollisuutta tuottaa mahdollisimman suurta määrää voitonjakokelpoisia varoja lyhyellä aikavälillä, vaan voiton tuottamista tarkastellaan pidemmällä jaksolla. Tämä mahdollistaa muun muassa investointien tekemisen silloin, kun niiden katsotaan olevan yhtiön ja sitä kautta osakkeenomistajan edun mukaisia. Niiden ja mahdollisten muiden pitkävaikutteisten toimien on kuitenkin aina tähdättävä yhtiön voitontuottamiskyvyn parantamiseen.¹⁸ Useilla aloilla tehdäänkin tulevaisuuteen tähtäviä investointeja, jotka rasittavat täysimääräisesti tilikauden tulosta, sillä niitä ei voida aktivoida taseeseen.¹⁹ Voitontuottamiskyvyn paraneminen lisää kuitenkin yhtiön arvoa, mikä näkyy toimivilla markkinoilla osakkeen arvon nousuna.²⁰

15 Kyläkallio et al. 2008, s. 68.

16 Airaksinen et al. 2010, s. 26. On huomattava, että osakkeenomistajat voivat myös yksimielisellä päätöksellä sopia muusta toiminnan tarkoituksesta kuin voitontuottamistarkoituksesta. Tällainen päätös ei kuitenkaan sido mahdollisia uusia osakkeenomistajia, ja se purkautuu, kun ko. sopimus purkautuu.

17 Mähönen & Villa 2006, s. 38. Päämies–agentti-teorian mukaan osakeyhtiössä voidaan nähdä niin sanottuja päämies–agentti-suhteita. Ne ovat sopimussuhteita, jossa toinen osapuoli eli päämies solmii sopimuksen toisen osapuolen eli agentin kanssa jonkin tehtävän suorittamisesta. Sopimuksen toteuttamiseksi tarvittavat päätökset jäävät tuolloin agentin tehtäväksi. OYL:n perustelujen mukaan yhtiön johdon asemassa voidaan nähdä piirteitä, jotka asettavat johdon osakkeenomistajan asiamiehen eli agentin asemaan. Ks. lisää päämies–agentti-teoriasta esimerkiksi Mähönen & Villa 2006, 86 ss.

18 HE 109/2005 vp, s. 38–39.

19 Airaksinen et al. 2010, s. 26.

20 HE 109/2005 vp, s. 39.

Säännöstä laadittaessa on otettu huomioon myös se, miten voiton tuottamiseen ja osakkeen arvon kasvattamiseen pyritään. Keinoja kaihtamatonta voiton tavoittelua ei edellytetä, eikä yhtiöllä luonnollisestikaan ole oikeutta voiton tuottamiseen oikeusjärjestyksen vastaisesti. Muun lainsäädännön vastainen menettely on lisäksi usein OYL:n voitontuottamistarkoituksen vastaista oikeudellisten seuraamusten ja kielteisen julkisuuden ylittäessä menettelystä mahdollisesti saavutetut hyödyt.²¹ Voiton tuottaminen ja osakkeen arvon kasvattaminen edellyttävät usein myös yhteiskunnallisesti hyväksyttävien menettelytapojen noudattamista sellaisissakin tilanteissa, joissa lainsäädäntö ei siihen pakota. Yhtiön julkisella kuvalla voi nimittäin olla suurikin merkitys yritystoiminnan ja yhtiön osakkeiden arvon kannalta.²² OYL 1:5:n mukainen voitontuottamistarkoitus ja siihen pyrkiminen ei siten ole este yhtiön julkiseen kuvaan myönteisesti vaikuttavien toimenpiteiden toteuttamiselle.²³

OYL 1:5:n mukaan osakeyhtiön toiminnan tarkoitus voi olla muukin kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille, kunhan siitä määrätään yhtiöjärjestyksessä. Yhtiön tarkoitus voi olla esim. yleishyödyllinen, kuten vaikkapa jonkin yhdistyksen tai säätiön tukeminen. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että voittovarot jaetaan muille kuin osakkeenomistajille, mutta tuolloinkin lähtökohtana on mahdollisimman suuren taloudellisen ylijäämän tuottaminen. Yhtiön toiminnassa on kaikissa tilanteissa tavoiteltava laissa ja yhtiöjärjestyksessä määritellyn tarkoituksen toteuttamista sekä pyrittävä toiminnan jatkuvuuteen.²⁴ Yhtiön toiminnan tarkoituksen ollessa muu kuin voiton tuottaminen, on määrättävä, miten yhtiön varoja jaetaan OYL 13:1:n mukaisissa varojenjakotilanteissa.²⁵

2.3 Voiton tuottaminen käytännössä

2.3.1 Voitontuottamisstrategiat

OYL:n perustelujen mukaan voiton tuottaminen osakkeenomistajille voi käytännössä olla paitsi varojen jakoa, myös mahdollisimman korkeaan osak-

---

21 Airaksinen et al. 2010, s. 27.

22 HE 109/2005 vp, s. 39.

23 Airaksinen et al. 2010, s. 31.

24 HE 109/2005 vp, s. 39.

25 Airaksinen et al. 2010, s. 31.

keen arvoon pyrkimistä. Jälkimmäinen liittyy lähinnä pörssilistattuihin yhtiöihin, joissa osakkeenomistaja voi muuttaa osakkeensa rahaksi myymällä ne. Vaikka säännöksessä puhutaankin voiton tuottamisesta osakkeenomistajille, tuotetaan voitto todellisuudessa ensin yhtiölle, minkä jälkeen osakkeenomistajat voivat halutessaan jakaa jakokelpoiset varat itselleen. Varojen jako tapahtuu siten, kuin OYL 13:1.1:ssä säädetään.²⁶

On huomattava, että voiton tuottaminen ei välttämättä ole sama asia kuin jakokelpoisten varojen tai jaetun osingon maksimoiminen.²⁷ Pääsääntöisesti yhtiön oletetaan jatkavan toimintaansa toistaiseksi. Tuolloin lyhyen aikavälin jakokelpoisen voiton maksimointi ei välttämättä ole yhtiön edun mukaista. Syynä on se, että yhtiön resurssien käyttäminen esimerkiksi tuotekehitykseen saattaa vaikuttaa yhtiön tuottoihin siten, että tulevaisuudessa saatavat kokonaistuotot ylittävät lyhyen aikavälin voiton maksimoinnilla saatavat tuotot.²⁸ Tämä käsitys on hyvin lähellä niin sanottua valistuneen voitonmaksimoinnin käsitettä, jonka taustalla on ajatus yhtiön kokonaismarkkina-arvon kasvattamisesta pitkällä aikavälillä. Tämä kokonaisarvo muodostuu yhtiön kaikkien liikkeeseen laskemien arvopapereiden summasta. Teorian mukaan tämä ei kuitenkaan toteudu, mikäli yhtiö jättää huomioida sidosryhmänsä.²⁹ Lyhyen aikavälin voiton maksimointi voi olla jopa voitontuottamistarkoituksen vastaista siinä tapauksessa, että yhtiön johto tietää sen tapahtuvan yhtiön pitkän aikavälin toimintaedellytysten kustannuksella.³⁰

Toki voiton tuottaminen osakkeenomistajille voidaan toteuttaa myös pyrkimällä mahdollisimman suureen ja säännölliseen varojen jakamiseen osakkeenomistajille. Se ei kuitenkaan ole ainoa keino. Toinen tapa on pyrkiä kasvattamaan yhtiön omaisuutta ja näin vahvistamaan yhtiön kykyä tuottaa suurempaa taloudellista hyötyä osakkeenomistajille tulevaisuudessa. Näitä tapoja käytetään usein samanaikaisesti. Tällöin kaikkea jaettavissa olevaa yhtiön omaisuutta ei jaetakaan osakkeenomistajille. Voiton tuottamisen tarkoitus voi ilmentyä myös pyrkimyksenä nostaa yhtiön osakkeen arvo

26 Airaksinen et al. 2010, s. 27.

27 Airaksinen et al. 2010, s. 27.

28 Mähönen & Villa 2006, s. 93.

29 Jensen 2001, s. 299, 308–310; Mähönen & Villa 2006, s. 84 ja 93.

30 Airaksinen et al. 2010, s. 27.

mahdollisimman korkealle. Osakkeiden myyntiarvoa voidaan pyrkiä korrattamaan joko lyhyellä tai pitkällä aikavälillä.³¹ Arvonnousu ei välttämättä näy heti yhtiön tuloslaskelmassa, mutta siitä huolimatta hyöty arvonnou-
susta tulee tällöinkin ensin yhtiölle ja vasta välillisesti osakkeenomistajil-
le. Osakkeen arvon maksimointi soveltunee parhaiten sellaisiin yhtiöihin,
joiden osakkeiden arvonnäyttö on luotettavaa ja joiden osakkeille löytyy
ostajia.³² Osakkeen arvon pitempiaikainen nostaminen puolestaan on mah-
dollista ainoastaan silloin, kun yhtiön toimintaa hoidetaan taloudellisessa
mielessä menestyksekkäästi ja kun yhtiön omaisuuden arvo ja tulos kasvavat
nousujohteisesti.³³ Yhtiö voi tuottaa voittoa osakkeenomistajille myös an-
tamalla heille mahdollisuuden käyttää yhtiön omaisuutta tai saada yhtiön
tuotteita ja palveluksia käypää hintaa halvemmalla, tavallisesti omakustan-
nushintaan. Osakkeenomistajien tuotto muodostuu tällöin luonnollisesti
siitä menojen alenemisesta, jonka he saavat hyödykseen verrattuna siihen,
jos he hankkisivat kyseiset hyödykkeet esim. vuokraamalla tai ostamalla ne
käypään hintaan.³⁴ Riippumatta siitä, määritelläänkö osakkeenomistajien
etu heidän yhtiöstä saamansa varojenjakovirran tai osakkeen arvon maks-
moinnin kautta, on voiton tuottamisessa kuitenkin kyse osakkeenomistaji-
en sijoitusten nykyarvon maksimoinnista vallitsevissa liiketoimintaolosuh-
teissa.³⁵

Voiton tuottaminen voidaan määritellä siis useilla eri tavoilla. Tästä syystä
useita hyvinkin erilaisia toimintamalleja ja lopputuloksia voidaan perustella
voitontuottamistavoitteen mukaisina.³⁶ Jos yhtiöjärjestyksessä ei ole tarkem-
pia määräyksiä siitä, millä tavalla yhtiö pyrkii toteuttamaan voiton tuot-
tamisen osakkeenomistajilleen, on ratkaisu tehtävä yhtiökokouksessa joko
tapauskohtaisesti tai toistaiseksi. Yhtiöjärjestysmääräykset asiasta lienevät
harvinaisia. Yleensä yhtiön johdon tulee oma-aloitteisesti pyrkiä hoitamaan

31 Kyläkallio et al. 2008, s. 68.

32 Airaksinen et al. 2010, s. 28. Joskus osakkeen arvon maksimointi voi kuitenkin olla OYL 1:7:n yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista. Tällainen tilanne on käsillä esimerkiksi silloin, kun menettelyllä pyritään näännyttämään vähemmistöosakkeenomistajat, mikä tarkoittaa varojenjaon välttämistä viimeiseen asti pyrkimyksenä aikaansaada tilanne, jossa vähemmistöosakkeenomistajat joutuvat myymään osakkeensa, mahdollisesti jopa alle käyvän hinnan.

33 Kyläkallio et al. 2008, s. 68.

34 Kyläkallio et al. 2008, s. 68.

35 Mähönen & Villa 2006, s. 121.

36 Airaksinen et al. 2010, s. 30.

yhtiötä niin, että sen arvo kasvaa ja osakkeenomistajilla on mahdollisuus saada yhtiöstä käteistuottoa tilikausittain.³⁷ Kaiken kaikkiaan voiton tuottamista tulee arvioida eri toimenpiteiden muodostaman kokonaisuuden perusteella.³⁸

2.3.2 Johdon rooli osakeyhtiön toiminnan tarkoituksen toteuttamisessa

Jotta osakeyhtiön voitontuottamistarkoitus täyttyisi, on yhtiön toimielinten pyrittävä toimimaan kyseisen tarkoituksen mukaisesti.³⁹ OYL 1:8:n mukaan yhtiön johdon⁴⁰ on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. Säännös on kaksiosainen sisältäen huolellisuusvelvollisuuden ja lojaliteettivelvollisuuden suhteessa yhtiöön ja sen kaikkiin osakkeenomistajiin. Kuten voitontuottamistarkoituksen kohdalla, myös huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuuden tapauksessa, ensisijainen kohde on yhtiö ja osakkeenomistajat hyötyvät tästä vain välillisesti.⁴¹ Arvioitaessa huolellisuutta ja yhtiön edun mukaisuutta johdon toiminnassa, huomiota kiinnitetään OYL 6 luvussa säädettyihin johdon tehtäviin, sekä erityisesti OYL 1:5:ssä tarkoitettuun yhtiön toiminnan tarkoitukseen. Huolellisuusvelvollisuus edellyttää nimensä mukaisesti johdolta huolellista toimintaa. Yhtiön edun mukaan toimiminen edellyttää luonnollisesti yhtiön tarkoituksen mukaista toimintaa.⁴² Näin ollen oletuksena on, että velvollisuus edistää yhtiön etua tarkoittaa samalla velvollisuutta toimia osakkeenomistajien edun mukaisesti.⁴³

Huolellisuusvelvollisuuden arvioiminen on tärkeää erityisesti johdon jäsenen vahingonkorvausvelvollisuutta arvioitaessa. Huolellisuudessa on kyse siitä, että johdon jäsen toimii kuten huolellinen henkilö toimisi vastaavissa olosuhteissa. Huolellisuutta arvioidaan siis objektiivisista lähtökohdista käsin, eikä johdossa toimivan henkilön omien kykyjen perusteella tai sen perusteella, miten hän hoitaa omia asioitaan. Yleensä riittävänä huolellisuutena voidaan pitää sitä, että päätettävän asian ratkaisemiseksi on hankittu asianmukaiset taustatiedot, joiden perusteella on tehty johdonmukainen

37 Kyläkallio et al. 2008, s. 68–69.

38 HE 109/2005 vp, s. 39.

39 Kyläkallio et al. 2008, s. 68.

40 Yhtiön johtoon kuuluvat hallituksen jäsenet, mahdolliset hallintoneuvoston jäsenet ja mahdollinen toimitusjohtaja. Ks. HE 109/2005 vp, s. 40.

41 Airaksinen et al. 2010, s. 50.

42 HE 109/2005 vp, s. 40–41.

43 Mähönen & Villa 2006, s. 121.

päätös, eivätkä tähän päätökseen ole vaikuttaneet johdon jäsenten eturistiriidat.⁴⁴ Kyse on niin sanotusta liiketoimintapäätösperiaatteesta, jonka noudattaminen vapauttaa johdon vastuusta, vaikka päätös tai toimenpide olisi-kin yhtiölle tappiollinen.⁴⁵ On huomattava, että huolellisuusvelvollisuuden vastainen toiminta voi olla myös passiivisuutta: tietty toimi jätetään kokonaan tekemättä. Huolellisuutta arvioitaessa kiinnitetään huomiota kuitenkin myös siihen, että liiketoiminnan kannalta oleellisia päätöksiä joudutaan usein tekemään epävarmassa tilanteessa. Myös liiketoimintaan kuuluvien riskien välttämättömyys vaikuttaa: riskin kasvaessa huolellisuuden vaatimus korostuu.⁴⁶

Lojaliteettivelvollisuus on puolestaan hyvin lähellä OYL 1:5:ää. Oikeuskirjallisuudessa on vakiintuneesti katsottu yhtiön edun ja osakkeenomistajien edun samaistuvan. Periaate on voimassa myös OYL:ssa. Mikäli johto on toiminut yhtiön tarkoituksen mukaisesti, on se yleensä täyttänyt myös lojaaliteettivelvollisuutensa. Käytännössä lojaalisuus tulee esille tilanteissa, joissa johto itse tekee liiketoimia yhtiön kanssa tai vaihtoehtoisesti jättää yhtiön osalta käyttämättä jonkin liiketoimintamahdollisuuden ja käyttää sen sijaan sen itse. Lisäksi johdon on pyrittävä edistämään kaikkien, ei vain joidenkin, osakkeenomistajien etua.⁴⁷

Yritystoimintaan liittyy kuitenkin aina riskejä ja voiton tuottaminen edellyttääkin tietynasteista riskinottoa. Riskinotto liiketoiminnassa on lähtökohtaisesti sallittua. Matemaattisesti ilmaistuna voitaneen ajatella, että osakeyhtiö voi ryhtyä hankkeeseen, jonka odotusarvo on hankkeesta päätettäessä positiivinen. Tuolloin siis onnistumisen odotusarvo on suurempi kuin epäonnistumisen. Suuri ongelma on kuitenkin se, miten todennäköisyydet onnistumiselle ja epäonnistumiselle käytännössä arvioidaan. Myös voiton ja tappion suuruuden arviointi on hankalaa.⁴⁸

Käytännössä voitontuottamistarkoitus on merkityksellinen erityisesti arvioitaessa yhtiön johdon toimintaa, sillä OYL 1:8:ssä edellytettyä johdon

44 HE 109/2005 vp, s. 40–41.

45 Mähönen & Villa 2006, s. 114.

46 HE 109/2005 vp, s. 40–41.

47 Airaksinen et al. 2010, s. 49–50.

48 Airaksinen et al. 2010, s. 29–30.

huolellisuutta arvioidaan yhtiön tarkoituksen näkökulmasta. Oletuksena on, että liiketoimet tapahtuvat kaikkien osakkeenomistajien hyödyksi, eikä esimerkiksi ainoastaan enemmistöosakkeenomistajan hyväksi. Voiton tuottaminen voi kuitenkin tapahtua monin eri tavoin, ja lienee mahdotonta arvioida, mikä tietyssä tilanteessa on ollut tarkoituksenmukaisin keino.⁴⁹

3 Yhteiskuntavastuu

Yritysten eettiset koodistot ja julkiset arvot alkoivat yleistyä suomalaisessa liike-elämässä 1980-luvulta alkaen. Siitä huolimatta yhteiskuntavastuu tarkoitti vielä 1990-luvun lopulle saakka enemmänkin akateemista keskustelua aiheesta ja yksittäisten yritysten satunnaista vastuulliseksi tai eettiseksi julistautumista. Varsinaisia yhteiskuntavastuun ohjelmia alettiin Suomessa toteuttaa 1990-luvun lopulla, jolloin alettiin myös raportoida yrityksen toimintaa yhteiskuntavastuun kolmen osa-alueen; taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun mukaan.⁵⁰

3.1 Yhteiskuntavastuun käsite

Käsitteenä yhteiskuntavastuu on monisyinen ja siitä on tehty osittain jopa ristiriitaisia määritelmiä. Termin yhteydessä on puhuttu eri sidosryhmien eduista, vastuusta henkilösuhteissa, voimassaolevan oikeuden noudattamisesta, aktiivisesta yhteiskuntatoiminnasta, toiminnan eettisyydestä, sekä tasapainosta yritystoiminnan taloudellisen, ympäristöllisen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden perustan välillä.⁵¹ Määritelmien moninaisuudesta huolimatta niille on yhteistä yleensä taloudellisen hyvinvoinnin tuottaminen, ympäristön suojeleminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö, henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen, tuoteturvallisuus ja kuluttajansuoja, hyvät toimintatavat ja yhteistyö lähiyhteisöjen kanssa, sekä lahjoitukset ja yleishyödyllisten toimintojen tukeminen.⁵² Yhteiskuntavastuussa on kyse siitä, että yhtiöt päättävät vapaaehtoisesti ylittää lainsäädännön ja työehtosopimusten asettamat vähimmäisvaatimukset vastatakseen yhteiskunnallisiin tarpei-

49 Airaksinen et al. 2010, s. 34.

50 Vehkaperä 2003, s. 19.

51 Toiviainen 2004, s. 409–410.

52 Vehkaperä 2003, s. 19–20.

siin.⁵³ On tärkeää huomata, että yhteiskuntavastuu nojautuu aina yrityksen omiin lähtökohtiin, arvoihin ja strategioihin perustuvaan vastuullisuuteen, joka on sekä omaehtoista että aktiivista.⁵⁴ Yhteiskunnallinen vastuu voidaan nähdä vastuuna paitsi yhteiskunnalle, myös tarkemmin eriteltyinä yrityksen eri sidosryhmille. Sidoryhmien ja yritysten sekä näiden välisten suhteiden erilaisuus tekee kuitenkin yhteiskuntavastuusta ongelmallisen. Käytännössä yritykset joutuvat itse pohtimaan, mitä yhteiskuntavastuu heidän kohdallaan tarkoittaa ja miten sitä toteutetaan erilaisissa muuttuvissa tilanteissa ja historian eri vaiheissa.⁵⁵

Yhteiskunnan kannalta merkityksellistä liiketoiminnan sääntelyä löytyy paitsi lainsäädännöstä, myös kansainvälisistä suosituksista. Muun muassa YK, ILO ja OECD ovat julkaisseet aiheeseen liittyviä ohjeita yrityksille. Myös EU-tasolla on pyritty löytämään yhteinen näkemys yhteiskuntavastuusta ja ohjaamaan sen edistämistä.⁵⁶ Lainsäädännössämme yhteiskunnan kannalta tärkeitä yritystoiminnan reunaehtoja on asetettu esimerkiksi työ-, ympäristö- ja verolainsäädännössä.⁵⁷ Yhteiskuntavastuun käsitteen ydin on kuitenkin se, että yhtiön johdolla nähdään olevan muitakin velvollisuuksia kuin osakkeenomistajiin kohdistuvat fidusiaarivelvollisuudet ja ne lakiin perustuvat velvollisuudet, jotka kohdistuvat yhtiön muihin sidosryhmiin, yritystä ympäröivään yhteiskuntaan ja muuhun ympäristöön.⁵⁸ Jos yritys lupaa olla yhteiskunnan vastuullinen jäsen, se käytännössä sitoutuu paitsi toimimaan eettisesti, myös kestävään kehitykseen, joka puolestaan luo tasapainon talouden, ihmisten ja ympäristön välille. Kysymys on viime kädessä arvoista ja arvojärjestyksestä – siitä, millä hinnalla yritys pyrkii luomaan taloudellista hyvinvointia eli täyttämään siten perustehtävänsä.⁵⁹

Yhteiskuntavastuu jaetaan vakiintuneesti taloudelliseen vastuuseen, sosiaaliseen vastuuseen ja vastuuseen ympäristöstä.⁶⁰ Taloudellinen vastuu on nimenomaan omistajien tuotto-odotuksiin vastaamista ja yhteiskunnan

53 KOM(2006) 136 lopullinen, s. 2.

54 Sorsa 2010, s. 17.

55 Vehkaperä 2003, s. 21.

56 Sorsa 2010, s. 13.

57 Mähönen & Villa 2006, s. 95.

58 Mähönen 2005, s. 38.

59 Kalpala 2004, s. 13.

60 Kalpala 2004, s. 13.

taloudellisen hyvinvoinnin tuottamista. Sosiaalisesti vastuullinen yhtiö on avoin ja kunnioittaa paitsi hyviä toimintatapoja kaikissa sidosryhmäsuh-teissa, myös sidosryhmien käsitystä vastuullisesta ja eettisestä toiminnasta.⁶¹ Yrityksen sisällä sosiaalinen vastuu merkitsee käytännössä hyvää henkilöstö-politiikkaa ja vastuullisuutta työnantajana. Yrityksen ulkopuolella taas sosi-aalisessa vastuussa on kyse osallistumisesta yhteiskunnan ja lähiympäristön kehittämiseen.⁶² Ympäristövuastuussa on kyse nimensä mukaisesti ympäris-töstä ja luonnonvaroista huolehtimisesta.⁶³ Yhtiön on hallittava toimintansa ympäristövaikutuksia ja käytettävä luonnonvaroja kestäväällä tavalla.⁶⁴ Ta-loudellinen vastuullisuus on kuitenkin menestymisen perusta. Mikäli yhtiö haluaa selviytyä ja kehittää toimintojaan, on sen oltava liiketaloudellisesti menestyvä. Sen on myös pystyttävä täyttämään omistajien tuotto-odotukset ja omalta osaltaan osallistuttava yhteiskunnan palveluiden rahoittamiseen ja tuottamiseen. Yhtiö, joka menestyy taloudellisesti, tuottaa hyvinvointia koko yhteiskunnalle.⁶⁵

Yhteiskuntavuastuulla on kuitenkin eriasteinen merkitys eri ihmisille. Toiset kokevat ympäristöasiat merkityksellisemmiksi kuin vaikkapa vastuullisuu-den työnantajana. Lisäksi käsitys vastuullisesta toiminnasta ja sen merki-tyksestä saattaa poiketa eri kulttuureissa ja eri ajanjaksoina. Tämä luo omat haasteensa erityisesti monikansallisille yhtiöille.

3.2 Yhteiskuntavuastuun käsitteen taustalla olevat ideologiat

Yhteiskuntavuastuun käsitteeseen liittyvät ideologiat voidaan jakaa omistaja-lähtöiseen, sidosryhmälähtöiseen ja laajan vastuun näkemykseen. Omista-jalähtöinen ideologia lähtee avoimeen ja vapaaseen kilpailuun perustuvasta markkinatalousmallista. Sen mukaan yrityksen tehtävä on vastata markki-noilla esiintyviin kulutustarpeisiin hoitamalla tuotantoa ja jakelua mahdolli-simman tehokkaasti. Olennaista on saavuttaa tilanne, jossa kukin sopimus-osapuoli saa parhaan mahdollisen hyödyn vaihdannan kautta. Yrityksen ta-loudellinen päämäärä on yksinomaan omistajan voiton maksimointi, mikä

---

61 Vehkaperä 2003, s. 20.

62 Kalpala 2004, s. 14.

63 Vehkaperä 2003, s. 20.

64 Kalpala 2004, s. 15.

65 Neilimo 2004, s. 131.

takaa myös muiden markkinaosapuolten hyvinvoinnin pitkällä aikavälillä. Omistajälähtöinen näkemys ei kuitenkaan täysin sulje pois sosiaalista osallistumista, kunhan se varmasti hyödyttää osakkeenomistajia.⁶⁶

Sidosryhmälähtöinen ajattelu puolestaan korostaa yrityksen ja yhteiskunnan välisen sidoksen merkitystä. Sidosryhmillä tarkoitetaan käytännössä kaikkia tahoja, joihin yhtiön toiminta vaikuttaa. Sidosryhmälähtöinen ajattelu näkee yrityksen tehtävän muuten samoin kuin omistajälähtöinen ajattelu, mutta edellyttää kuitenkin, että yrityksen toiminnasta aiheutuvat yhteiskunnalliset haitat eivät saa ylittää saavutettuja taloudellisia hyötyjä. Yritys ei näkemyksen mukaan toimi pelkästään taloudellisena instituutiona ja tarpeiden tyydyttäjänä, vaan se myös luo tarpeita ja vaikuttaa markkinoihin omalla toiminnallaan. Sidosryhmälähtöisen näkemyksen mukaan yrityksen taloudellisena päämääränä on voiton maksimoinnin sijaan tuottojen pitkän tähtäimen optimointi, kasvu ja jatkuvuuden turvaaminen. Yritystoimintaa voidaan arvioida tässä myös eettisin kriteerein. Koska yrityksellä on näkemyksen mukaan valtaa myös markkinamekanismin ulkopuolella, on sillä myös vastuita ja velvoitteita. Sen on otettava huomioon toiminnassaan myös yleinen etu, jolloin yrityksen toiminnan voidaan sanoa olevan sosiaalisesti vastuullista. Sosiaalista vastuullisuutta ei nähdä kuitenkaan päämääränä, vaan yhtenä kilpailukeinona muiden joukossa.⁶⁷

Kolmas yhteiskunnallisen vastuun ideologia on laajan vastuun näkemys. Sen mukaan yrityksen tehtävä on edistää yhteiskunnan hyvinvointia ja elämänlaatua. Tämä on mahdollista ainoastaan siinä tapauksessa, että yritys on kannattava. Näin ollen voiton tuottamisella on ainoastaan välinearvo päämäärän saavuttamisessa. Näkemyksen mukaan voitto ei ole yrityksen toiminnan päämäärä, vaan rajoite, ja eräs päätöksenteon kriteereistä. Taloudellisesti yritys pyrkii saavuttamaan voittoa ainoastaan sen verran, että sillä voidaan kattaa liikeriski. Ideologian taustalla vaikuttaa vahva ajatus siitä, että ainoastaan tuottoa ja kannattavuutta hakevien yritysten asema heikenee tulevaisuudessa. Näkemys korostaa ympäröivän maailman arvojen ja olosuhteiden muutosten huomioon ottamista, vaikka se merkitsisikin voittojen hetkellistä pienenemistä. Vastuu rajoittaa yrityksen toiminta-, keino-

66 Vehkaperä 2003, s. 22–23.

67 Vehkaperä 2003, s. 22–23.

ja päämäärävaihtoehtoja, mutta on siitä huolimatta uusien liiketoimintamahdollisuuksien lähde. Yhteiskuntavastuu on tässä ideologiassa kiinteä osa yrityksen toimintastrategiaa ja eettisten periaatteiden on konkretisoiduttava myös käytännön tasolla.⁶⁸

4 Voitontuottamistarkoitus ja yhteiskuntavastuu

Osakeyhtiöiden voitontuottamistarkoitusta on julkisessa keskustelussa pidetty toisinaan ristiriitaisena yhteiskuntavastuun kanssa, eikä näiden termien sovittamista samaan lauseeseen ole aina nähty mahdollisena muutoin kuin toisensa poissulkevassa merkityksessä. Yritysten yhteiskuntavastuun perään on kuulutettu oikeastaan kaikkien massairtisanomisten ja tuotantolaitosten sulkemisten yhteydessä 2000-luvulla. Ovatko nämä kaksi sitten aidosti ristiriidassa keskenään? Yritykset ovat osa yhteiskuntaa, joten ne eivät voi toimia täysin ristiriidassa niiden arvojen kanssa, joita yhteiskunnan enemmistö kannattaa.⁶⁹ Lisääntyneestä yhteiskuntavastuukeskustelusta huolimatta yritysten ydintehtävä ei ole muuttunut mihinkään. Sen sijaan muuttunut on yritysten lisääntynyt halu vaikuttaa omalla toiminnallaan yhteiskuntavastuun eri osa-alueisiin. Motiiveina tälle on eri tutkimuksissa löydetty muun muassa maineen hallinta, sisäisen tehokkuuden tavoittelu, sisäisen sidosryhmän paine ja toimintaympäristöön liittyvä ympäristö- tai muu ongelma, joka halutaan ratkaista. Lisäksi joillakin toimialoilla ulkoisten sidosryhmien, kuten esim. kansalaisjärjestöjen taholta tuleva painostus tai lainsäädännön kiristymisen uhka lisäävät yritysten motivaatiota vastuullisen toiminnan parantamiseen.⁷⁰ Ollakseen uskottava on yrityksen itse todella sitouduttava niihin eettisiin periaatteisiin, joiden nimeen se julkisesti vannoo.⁷¹

Osakeyhtiöoikeudessa yhteiskuntavastuuta tarkastellaan johdon huolellisuusvelvollisuuden ja siihen liittyvän liiketoimintapäätösperiaatteen kautta, jolloin yhteiskuntavastuu realisoituu johdon vahingonkorvausvastuuna.⁷² Asiaa voidaan ajatella esimerkiksi seuraavan ajatuskulun kautta: yhtiön vas-

68 Vehkaperä 2003, s. 22–24.

69 Sorsa 2010, s. 17.

70 Sorsa 2010, s. 17–18.

71 Mähönen 2005, s. 38.

72 Mähönen & Villa 2006, s. 82.

tuu työntekijöitä, markkinoita ja kuluttajia – eli yhteiskunnallisia toimijoita – kohtaan aktualisoituu lähinnä korvausvastuuna tai velvollisuutena maksaa hallinnollisia maksuja kilpailuoikeudellisten rikkomusten vuoksi. Tämä maksuvelvollisuus puolestaan alentaa osakkeenomistajien residuaalivoittoa. OYL 1:8:n mukaan johdon tehtävänä on huolellisesti toimien edistää yhtiön etua. Residuaalivoiton aleneminen yhtiön johdon huolimattoman toiminnan vuoksi tarkoittaa sitä, että johto on rikkonut fidusiaarisia velvollisuuksiaan osakkeenomistajia kohtaan. Tämä johtaa korvausvastuun aktualisoitumiseen. Tähän perustuen osakkeenomistajakeskeisen ajattelutavan voidaan nähdä kannustavan johtoa ottamaan huomioon yhteiskuntavastuu osakkeenomistajien intressissä.⁷³ Tavoiteltaessa voittoa pitkällä aikavälillä ei pelkästään lain vähimmäisvaatimusten noudattaminen kuitenkaan yleensä riitä, vaan yhteiskunnallisesti hyväksytyjen menettelytapojen käyttäminen on välttämätöntä.⁷⁴

Voidaan väittää, että yhteiskuntavastuuseen panostaminen aiheuttaa kuluja, mikä on pois yhtiön tuotosta ja siten myös pois osakkeenomistajilta. Toisaalta yhteiskuntavastuuseen panostamisen voidaan esittää lisäävän tuottoja muun muassa yhtiön maineen parantumisen ja tehokkuuden lisääntymisen kautta. Mikä on lopulta totuus? Voidaanko yhteiskuntavastuuseen panostamalla todella vaikuttaa yhtiön tuottoihin positiivisesti huolimatta siitä aiheutuvista kustannuksista? Toisin sanoen: onko yhteiskuntavastuuseen panostaminen pois yhtiön tuotosta, siten osakkeenomistajien edun vastais- ta ja lopulta siis ristiriidassa OYL 1:5:n kanssa? Seuraavassa esittelen kaksi vastakkaista näkemystä yhtiön yhteiskuntavastuusta, minkä jälkeen käyn lyhyesti läpi, millaisia tuloksia empiirisissä tutkimuksissa on saatu tutkittaessa yhteiskuntavastuun ja yhtiön taloudellisen tuloksen välistä suhdetta.

4.1 Näkökulma yhtiön yhteiskunnallista vastuuta vastaan

Perinteisen taloustieteen neoklassisen koulukunnan edustajat ovat sitä mieltä, että yhteiskuntavastuun ja voiton maksimoinnin välillä on ristiriita. Yhtiön johdon tulisi heidän mukaansa tehdä päätöksiä tähdäten ainoastaan yhtiön pitkän ajan markkina-arvon maksimoimiseen ja sitä kautta myös

⁷³ Mähönen 2005, s. 38.

⁷⁴ Airaksinen et al. 2010, s. 31.

omistajien hyvinvoinnin maksimoimiseen.⁷⁵ Neoklassisen koulukunnan edustaja, taloustieteen nobelisti Milton Friedman, kirjoitti vuonna 1970:

”There is one and only one social responsibility of business – to use its resources and engage in activities designed to increase its profit so long as it stays within the rules of the game, which is to say, engages in open and free competition, without deception or fraud.”

Koulukunnan mukaan yhtiön ainoa vastuu on vastuu osakkeenomistajia kohtaan. Jo tuolloin Friedman esitti johdon olevan osakkeenomistajien agentti. Siten johdon vastuulla on toimia puhtaasti osakkeenomistajien intresseissä, eikä johdolla ole oikeutta uhrata osakkeenomistajien hyvinvointia muiden osapuolten hyödyksi. Friedman totesi, että yhtiöiden toiminnan vaikutusten arviointi suhteessa muihin sidosryhmiin on valtion tehtävä, ja potentiaaliset vaikutukset tulee huomioida muun muassa verotuksessa ja muussa sääntelyssä.⁷⁶ Yritysten ei siis tarvitse osallistua yhteiskunnallisiin toimenpiteisiin, sillä niistä asioista huolehtiminen on valtion ja sitä tarkoitusta varten perustettujen järjestöjen tehtävä. Friedman hyväksyi kuitenkin sellaisen yhteiskuntavastuullisen toiminnan, joka hyödyttää yritystä taloudellisesti esim. alhaisempien verojen muodossa.⁷⁷ Lisäksi Friedman edellytti voiton maksimoinnilta sitä, että se toteutetaan voimassa olevan lainsäädännön ja yhteiskunnan perussääntöjen puitteissa.⁷⁸ Koska yhteiskuntavastuu katsotaan nykyään vakiintuneesti toiminnaksi, joka ylittää voimassa olevan lainsäädännön noudattamisen, ei tätä kuitenkaan voida siten pitää aitona yhteiskuntavastuuna nykyisellä mittapuulla. Edellä esitellyistä yhteiskuntavastuun käsitteen taustalla olevista ideologioista omistajälähtöinen ideologia vaikuttaisi olevan neoklassisen koulukunnan yhteiskuntavastuukäsityksen taustalla.

Osakkeenomistajakeskeistä ajattelua on perusteltu juuri osakkeenomistajien asemalla yhtiön omistajina ja heidän viimekätisellä riskillään yhtiön menestymisestä tai menestymättömyydestä. Myös tehokkuusnäkökohtiin on vedottu: osakkeenomistajien voitontavoittelu edistää taloudellista tehokkuutta. Johdon huomion ja toiminnan kohdistaminen ainoastaan yhteen

75 Bird et al. 2007, s. 189.

76 Friedman Milton. The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits. The New York Times, September 13 1970, s. 32–33.

77 Garcia de Madariaga & Rodriguez de Rivera Cremades 2010, s. 5–7.

78 Koch 2010, s. 271.

tavoitteeseen on tehokasta ja osakkeenomistajien asettaminen etusijalle kasvattaa sosiaalista hyvinvointia, jolloin useat sidosryhmät hyötyvät. Lisäksi, jos johdolle asetettaisiin velvollisuuksia muitakin sidosryhmiä kohtaan, heidän olisi mahdotonta tasapainoilla sidosryhmien eriävien intressien välillä, jolloin johto tekisi huonoja päätöksiä.⁷⁹

Vaikka yhteiskuntavastuusta huolestuneet pitävät usein tuottoihin keskittyviä yhtiöitä vastuuttomina, ei totuus välttämättä ole tämä. Väitetään, että itse asiassa tuottoihin keskittyvä yhtiö toteuttaa nimenomaan optimaalisesti yhteiskunnallisesti vastuullista käyttäytymistä.⁸⁰ Modernin yrityksen teoria perustuu oletamaan, jonka mukaan osakkeenomistajien edun ja voiton tuottamisen korostaminen palvelee myös yrityksen toimintaympäristöä ja koko yhteiskuntaa. Taloudellisesti menestyvä yritys pystyy investoimaan, kasvattamaan liikevaihtoaan ja työllistämään. Myös veronsaajan ja yhteiskunnan osuus yritystulosta kasvaa, kun yrityksen voitto kasvaa.⁸¹

4.2 Näkökulma yhteiskuntavastuun puolesta

Yhteiskuntavastuun puolestapuhujien mukaan globalisaation ja verkostotalouden aikana ajatus yhtiöstä, jonka johto pyrkii ainoastaan täyttämään osakkeenomistajien tarpeet, ei ole kestävä.⁸² Näiden niin sanotun stakeholder-teorian kannattajien mukaan johdon tulisi kiinnittää huomiota myös muihin sidosryhmiin kuin yksin osakkeenomistajiin, ja heidän intressinsä tulisi myös huomioida päätöksenteossa.⁸³ Johdon velvollisuutena on siten luoda optimaalisesti arvoa kaikille yhteiskunnan toimijoille, joihin yhtiön päätöksenteko vaikuttaa. Kaikkia sidosryhmiä pitäisi kohdella ikään kuin päämääränä, eikä keinona jonkin päämäärän saavuttamiseksi. Näkemys korostaa sidosryhmien tasa-arvoisuutta ja eri sidosryhmien oikeutta vaikuttaa, sillä yhtiön johdon tekemät päätökset vaikuttavat myös heihin. Menestykseen ei stakeholder-teorian mukaan riitä pelkästään voiton tuottaminen osakkeenomistajille.⁸⁴

79 Ks. esimerkiksi Keay 2008, s. 667–669 lähteineen.

80 Coors & Winegarden 2005, s. 10.

81 Mähönen & Villa 2006, s. 245.

82 Garcia de Madariaga & Rodriguez de Rivera Cremades 2010, s. 5.

83 Bird et al. 2007, s. 189.

84 Ks. esimerkiksi Keay 2008, s. 673–675 lähteineen.

Ongelmaksi kuitenkin muodostuu se, miten eri sidosryhmien intressejä arvostetaan.⁸⁵ Eri sidosryhmillä on erilaiset tavoitteet, jotka voivat olla keskenään pahasti ristiriidassa.⁸⁶ Teoria ei tarjoa vastausta siihen, miten johdon tulisi huomioida eri sidosryhmien keskenään ristiriidassa olevat intressit ja mikä painoarvo niille kullekin tulisi antaa.⁸⁷ On esitetty, että yhtiöllä voi olla vain yksi tavoite, johon se pyrkii – oli se sitten markkina-arvon kasvataminen tai jokin muu. Useaan tavoitteeseen pyrkiminen ei ole mahdollista ja estää yhtiön menestymisen kilpailussa.⁸⁸ Yhden tavoitteen politiikka puolestaan ohjaa johtoa ja mahdollistaa johdon toiminnan arvioinnin.⁸⁹ Pahimmassa tapauksessa sidosryhmäteorian soveltaminen yhtiössä johtaa siihen, että johto ajaa omien intressiensä mukaista tavoitetta yhteiskunnan ja muun muassa velkojien kustannuksella. Tällöin yhteiskunnan hyvinvointi heikkenee.⁹⁰ Lisäksi eri sidosryhmien painoarvo yhtiölle riippuu jokaisen suhteen ja toimialan erityispiirteistä ja sidosryhmien tärkeys voi vaihdella eri aikoina.⁹¹ Tässä vaiheessa on hyvä muistaa, että myös osakkeenomistajat ovat yksi yhtiön sidosryhmistä.

Kaikkien sidosryhmien edun ajaminen tasapuolisesti ei mitenkään voi olla mahdollista, eikä yhtiö, joka keskittyy ainoastaan kaikkien sidosryhmiensä miellyttämiseen ole todennäköisesti toiminnassa kovinkaan kauan.⁹² Johdon on siis priorisoitava eri sidosryhmät sen mukaan, kuinka tärkeitä ne ovat yhtiölle.⁹³ Lisäksi sidosryhmäajattelun käytännön ongelmana on, että siinä jätetään yksilöimättä johdon konkreettiset velvollisuudet kutakin sidosryhmää kohtaan. Tuolloin sidosryhmien asema jää epäselväksi, eivätkä sidosryhmän jäsenet ole selvillä omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.⁹⁴

Yritysten yhteiskuntavastuun kannattajat vetoavat myös yritysten, niiden toimintaympäristön ja koko yhteiskunnan muuttumiseen. Hierarkkista organisaatioista on siirrytty verkostojen maailmaan. Verkostojen myötä

---

85 Coors & Winegarden 2005, s. 10.

86 Bird et al. 2007, s. 190.

87 Bird et al. 2007, s. 190.

88 Jensen 2001, s. 300–301.

89 Keay 2008, s. 665.

90 Jensen 2001, s. 304–306. Ks. myös Keay 2008, s. 664.

91 Garcia de Madariaga & Rodriguez de Rivera Cremades 2010, s. 9.

92 Coors & Winegarden 2005, s. 10.

93 Garcia de Madariaga & Rodriguez de Rivera Cremades 2010, s. 9.

94 Mähönen & Villa 2006, s. 82.

liiketoiminta edellyttää useiden yhtiöiden ja muiden toimijoiden panosta. Myös kilpailu on koventunut huomattavasti Friedmanin ajoista. Asiakkailta on enemmän vaihtoehtoja ja erityisesti internetin ansiosta enemmän tietoa. Koska useat eri sidosryhmät vaikuttavat monimutkaistuneessa toimintaympäristössä yhtiöiden tulokseen, on ne myös otettava huomioon. Tällöin voidaan esittää kysymys, voiko yhtiö tässä tilanteessa maksimoida voittonsa, jos se keskittyy täyttämään vain osakkeenomistajien tarpeet. Informaatioteknologian kehittymisen ja erityisesti internetin myötä myös eri järjestöjen vaikuttamismahdollisuudet ovat parantuneet. Tämä on kasvattanut yhtiöiden maineriskiä, joka voi vaikuttaa yhtiöiden markkina-arvoon. Kilpailussa lain ja moraalिसääntöjen noudattamisella on suuri merkitys. Lisäksi markkinoiden epätäydellisyys vaikuttaa siten, että markkinatasapaino ei maksimoi yhteiskunnan kokonaishyötyä. Muun muassa näistä syistä puhtaan osakkeen arvon maksimoinnin ei katsota takaavan menestystä, eikä sitä voida pitää ainoana perustavanlaatuisena periaatteena yhtiön johdossa.⁹⁵ On kuitenkin huomattava, että OYL 1:5:n tulkinnassa on katsottu, että voitontuottamistarkoitus ei välttämättä tarkoita yksinomaan osakkeen arvon maksimointia.

4.3 Yhteiskuntavastuun ja yhtiön taloudellisen menestyksen välinen korrelaatio

Yhteiskuntavastuun toteuttamisen taloudellisista vaikutuksista ollaan kahta mieltä. Yhteiskuntavastuun toteuttamisen on sanottu vaikuttavan yhtiön tulokseen positiivisesti. Tätä vaikutusta on selitetty muun muassa parantuneena työntekijöiden tuottavuutena ja maineen sekä luottamuksen parane misena. Toisaalta yhteiskuntavastuuseen sijoittamista on myös pidetty yhtiön taloudellisen menestyksen kannalta ongelmallisena, sillä useimmat yhteiskuntavastuun muodot siirtävät huomion osakkeenomistajien panoksen arvon maksimoinnista muiden sidosryhmien intresseihin, mikä kasvattaa yhtiön kustannuksia. Yhteiskuntavastuutoimien on sanottu myös alentavan kilpailukykyä ja heikentävän tulosta resurssien tehottoman käytön vuoksi, rajoittavan tuotekehitystä ja kannustavan tuottamattomiin yhteiskunnallisiin toimintoihin.⁹⁶

⁹⁵ Garcia de Madariaga & Rodriguez de Rivera Cremades 2010, s. 7–8.

⁹⁶ Shen & Chang 2009, s. 134.

Joissakin tutkimuksissa on havaittu positiivinen korrelaatio yrityksen tuoton tai yrityksen taloudellisen arvon ja yhteiskuntavastuun toteuttamisen välillä, kuten myös tuoton ja ympäristövastuun välillä.⁹⁷ Toisaalta myös päinvastaisia tutkimustuloksia on esitetty: yrityksen markkina-arvon ja yhteiskuntavastuun välistä yhteyttä ei ole löydetty. Joissakin tapauksissa on todettu jopa negatiivinen vaikutus.⁹⁸ Tutkimukset on kuitenkin tehty erilaisista näkökulmista, erilaisella datalla ja erilaisin metodein, mistä johtuen ei ole mikään yllätys, että universaalia ja selkeää vastausta ei ole löytynyt.⁹⁹

Yhteiskuntavastuun monitahoisuus tekee korrelaation mittaamisesta vaikeaa. Yhteiskuntavastuuta voidaan toteuttaa lukuisilla tavoilla, kuten edellä on todettu. Onkin mahdollista, että osa näistä tavoista vaikuttaa positiivisesti yhtiön taloudelliseen menestykseen muiden keinojen ollessa yhdentekeviä tai jopa haitallisia taloudellisen menestyksen kannalta.¹⁰⁰ Vastuullisuus voi siis tuoda kilpailuetua esimerkiksi sijoittaja-, rekrytointi- ja kuluttajamarkkinoilla.¹⁰¹ Se ei kuitenkaan ole automaattinen seuraus yhteiskuntavastuullisesta toiminnasta.

5 Johtopäätöksiä

Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on lähtökohtaisesti voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Merkittävässä roolissa voitontuottamistarkoituksen toteuttamisessa on yhtiön johto, jonka on päätöksenteossaan huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. Yhtiön edun on vakiintuneesti katsottu samaistuvan osakkeenomistajan etuun. Yhteiskuntavastuun puolestapuhujat ovat väittäneet, että tällainen omistajalähtöinen näkemys unohtaa yhtiöiden yhteiskuntavastuun eikä ota huomioon yhtiön muita sidosryhmiä kuin osakkeenomistajat. Yhteiskuntavastuun vastustajat puolestaan väittävät, että yhtiön tehtävä ei ole huolehtia yhteiskunnallisista epäkohdista. Toisaalta heidän näkemyksensä mukaan voiton tavoittelu maksimoi myös yhteiskunnallisen hyödyn.

---

97 Koch 2010, s. 271; Garcia de Madariaga & Rodriguez de Rivera Cremades 2010, s. 12.

98 Garcia de Madariaga & Rodriguez de Rivera Cremades 2010, s. 12.

99 Schreck 2011, s. 170.

100 Schreck 2011, s. 169 ja 184.

101 Vastuullinen yritystoiminta – käytäntöjä suomalaisissa yrityksissä 2006, s. 4.

On selvää, että osakeyhtiö ei ole mikään yhteiskunnasta erillinen yksikkö, vaan sen on otettava huomioon useita sidosryhmiä toiminnassaan. Liiketoimintaa tehdään valtavassa suhteiden verkostossa, joka koostuu useista tahoista, joilla on erilaiset intressit. Yhtiön toiminnan tulee olla vastuullista ja eettistä – tätähän edellytetään jo OYL:n perusteluissakin – mutta yhtiön johdon on kuitenkin aina pidettävä mielessään yhtiön toiminnan tarkoitus päätöksenteossaan. Vaikka johdon onkin huomioitava useita sidosryhmiä strategisessa päätöksenteossaan, sen on kuitenkin myös aina arvioitava päätöksissään niiden vaikutus yhtiön markkina-arvoon.¹⁰²

Toinen kysymys on, kuinka laajalle yhteiskunnallinen vastuu tulee ulottaa. Selvää on, että yhtiön on noudatettava voimassa olevaa lainsäädäntöä, joka osaltaan säätelee yhteiskunnallista vastuuta. Vallitseva näkemys tuntuu kuitenkin olevan, että pelkkä lainsäädännön noudattaminen ei tee yhtiöstä vielä yhteiskunnallisesti vastuullista. Mielestäni ei kuitenkaan ole kestävä ajatus laajentaa yhtiön yhteiskunnallista vastuuta laajan vastuun ideologian mukaiseksi. Mikäli oletama olisi, että osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on pääsääntöisesti jokin muu kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille, sijoittajien löytäminen yritystoiminnan pyörittämiseksi voisi olla laajassa mittakaavassa jokseenkin mahdotonta. Tuolloin liiketoiminta vaikeutuisi huomattavasti, mikä puolestaan vähentäisi myös yhteiskunnan hyvinvointia. Menestyksekkäällä yritystoiminnalla luodaan työpaikkoja, osallistutaan yhteiskunnan kehittämiseen ja ylläpitoon verotuksen kautta sekä kohennetaan hyvinvointia erilaisten innovaatioiden myötä. Tämä ei ole mahdollista ilman tuottoisia yhtiöitä. Lisäksi on havaittu, että taloudellisesti menestyvät yhtiöt usein myös panostavat yhteiskuntavastuuseen, koska niillä on siihen varaa.¹⁰³ On myös huomattava, että valtio on osakkeenomistajan roolissa useassa pörssi-yhtiössä. Siten on myös valtion kannalta tärkeää, että näiden yhtiöiden johto pyrkii toteuttamaan OYL 1:5:n mukaista voitontuottamistarkoitusta.

OYL:n olemassaolon taustalla on nimenomaan yritys ja tietyn yhtiömuodon sääntely. Yhtiö on todennäköisesti alun perin perustettu sen vuoksi, että omistaja saisi siitä tuottoja. Yhtiön toiminta on käytännössä mahdollista

102 Bird et al. 2007, s. 191.

103 Shen & Chang 2009, s. 135.

ainoastaan silloin, kun sen asiakkaat ovat halukkaita hankkimaan sen tarjoamia tuotteita tai palveluita. Lisäksi yhtiön on toimiakseen saatava taloudellista pääomaa, työvoimaa, raaka-aineita ja muita panoksia vastiketta vastaan. Yhtiön toiminta on mahdollista niin kauan, kuin panosten tuottajat ovat halukkaita tarjoamaan panoksensa yhtiölle. Tästä johtuen yhtiön täytyy olla tuottava voidakseen täyttää velvollisuutensa. Ilman tuottoa yhtiön toiminta ei jatku. Näin ollen voiton tavoittelua ei voida nähdä ainoastaan ahneutena ja oman edun tavoitteluna. Se on välttämätön ehto yritystoiminnan jatkumiselle.¹⁰⁴

Empiirisissä tutkimuksissa ei ole pystytty todistamaan aukottomasti yhteiskuntavastuun positiivista vaikutusta yhtiön taloudelliseen tulokseen: joissakin tutkimuksissa positiivinen vaikutus on löydetty, toisissa taas yhteyttä ei ole löydetty. Osassa on tultu jopa negatiivisen vaikutuksen lopputulokseen. Näin ollen mitään universaalista vastausta siihen, onko yhteiskuntavastuuseen panostaminen kannattavaa yhtiön taloudellisen tuloksen kannalta ja siten osakkeenomistajien edun mukaista, ei voida antaa. Yhteiskuntavastuuseen kuuluu kuitenkin lukuisia eri elementtejä. Onkin mahdollista, että osa näistä elementeistä vaikuttaa positiivisesti ja osa puolestaan negatiivisesti. Lisäksi yhtiöt toimivat erilaisissa toimintaympäristöissä ja kulttuureissa, millä täytyy olla vaikutuksia siihen, miten yhteiskuntavastuu kussakin toimintaympäristössä nähdään. Myös toimiala vaikuttanee yhteiskuntavastuun merkitykseen yhtiön tuloksen kannalta.

Vastaus siihen, onko yhteiskuntavastuu ristiriidassa osakeyhtiön toiminnan tarkoituksen kanssa, riippuu useasta tekijästä. Oleellista on ensinnäkin yhteiskuntavastuun käsitteen sisältö. Lähtökohta nykykäsityksen mukaan siis on, että yhteiskuntavastuullinen yhtiö ei tyydy pelkkään lain minimivaatimusten täyttämiseen, vaan toteuttaa sidosryhmiin ja koko ympäröivään yhteiskuntaan kohdistuvia yhteiskuntavastuullisia toimenpiteitä laajemmin. Voitaneen ajatella, että jos toimenpiteet vaikuttavat positiivisesti yhtiön tuottoon esim. tehokkaamman toiminnan ja uusien asiakkuuksien kautta, eivät toimenpiteet ole ainakaan ristiriidassa voitontuottamistarkoituksen kanssa olettaen, että yhteiskuntavastuuseen sijoitettu panos ei ole suurempi kuin saavutettu hyöty. Jos taas vaikutus on negatiivinen, kuten joissakin tut-

---

104 Koch 2010, s. 274.

kimuksissa on osoitettu, on kysymys vaikeampi. Tutkimustulosten ollessa ristiriitaisia johdon on tehtävä päätös parhaan kykynsä mukaan.

Yhteiskuntavastuun toteuttamisella on kuitenkin oltava yhteys voitontuottamistarkoitukseen. Jos näin ei ole, on kyseessä OYL 13:1.3:ssa säädetty laiton varojenjako, sillä yhtiön resursseja käytetään tuolloin yhtiön tarkoituksen vastaisiin tarkoituksiin.¹⁰⁵ On kuitenkin huomattava, että OYL:n perustelujen mukaan voiton tuottamisen tarkoituksen mukaista on usein myös yhtiön toimintaan liittyvä hyväntekeväisyystoiminta ja tavanomaisten lahjojen antaminen.¹⁰⁶ Yhtiö voi myös OYL 13:8:n mukaan lahjoittaa rahaa yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen, jos lahjoituksen määrää voidaan pitää käyttötarkoitukseen ja yhtiön tilaan sekä muihin olosuhteisiin nähden kohtuullisena.

Arvioitaessa juridisesti yhteiskuntavastuuta yhtiön tarkoituksen kannalta olennaista on nimenomaan johdon toiminta. Mikäli johto on noudattanut päätöksenteossään huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuuttaan ja tehnyt päätöksen toiminnasta kaiken sillä hetkellä käytettävissä olevan tiedon perusteella huolellisesti harkiten, ei toimenpiteitä voida pitää OYL:n vastaisina, vaikka ne osoittautuisivatkin kannattamattomiksi. Näin ollen, jos yhteiskuntavastuuta pidetään strategisena työkaluna kilpailukyvyyn saavuttamiseksi, ei se ole ristiriidassa voitontuottamistarkoituksen kanssa, mikäli johto on tehnyt yhteiskuntavastuun toteuttamiseen liittyvät ratkaisut OYL 1:8:n huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuutta noudattaen. Toisaalta, jos yhteiskuntavastuu nähdään laajan vastuun ideologian mukaisena, jolloin yhtiön tehtävänä pidetään yhteiskunnan hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistämistä, on yhteiskuntavastuu ristiriidassa OYL 1:5:n lähtökohdan kanssa. Laajan vastuun näkemys on siten osakeyhtiölain olettamasaännön vastainen. Nykyinen OYL kuitenkin mahdollistaa osakeyhtiölle yhtiöjärjestysmääräyksellä niin haluttaessa myös muun tarkoituksen kuin voitontuottamistarkoituksen. Tällainen muu tarkoitus voi olla yhteiskunnallinenkin.

Voidaankin todeta, että yhteiskuntavastuun toteuttaminen on yksi osa voitontuottamistarkoituksen toteuttamista. Yhtiön muiden sidosryhmien

105 Mähönen & Villa 2006, s. 95.

106 HE 109/2005 vp, s. 39.

tai muun yhteiskunnan tai ympäristön etu ei voi olla yhtiön ensisijainen päämäärä ja siten asettua voitontuottamistarkoituksen edelle.¹⁰⁷ Etusijalle on asetettava taloudellisen vastuun kantaminen. Yhtiön tulee tuottaa taloudellista lisäarvoa yhteiskunnalle ja vastata omistajien tuotto-odotuksiin. Vastuullinen yritys pyrkii kuitenkin tähän tavoitteeseen kestäväen kehityksen ehdoilla, ei hinnalla millä hyvänsä. Tällaisen toimintatavan on sanottu myös tuottavan osakkeenomistajille parhaan mahdollisen tuloksen pitkällä aikavälillä.¹⁰⁸

---

107 Mähönen & Villa 2006, s. 95.

108 Kalpala 2004, s. 14.

Lähteet

Kirjallisuus

Airaksinen, Manne – Pulkkinen, Pekka – Rasinaho, Vesa: Osakeyhtiölaki I. 2. uudistettu painos. Talentum Media Oy. Helsinki 2010. (Airaksinen et al. 2010)

Bird, Ron – Hall, Anthony D. – Momentè, Francesco – Reggiani, Francesco: What Corporate Social Responsibility Activities are Valued by the Market? *Journal of Business Ethics*. Vol. 76. No 2. 2007, s. 189–206. (Bird et al. 2007)

Coors, Andrew C. – Winegarden, Wayne: Corporate Social Responsibility – or Good Advertising? *Regulation*. Vol. 28. No 1. 2005, s. 10–11. (Coors & Winegarden 2005)

Ellsworth, Richard R.: *Leading with Purpose: the New Corporate Realities*. Stanford University Press. Stanford, California 2002. (Ellsworth 2002)

Garcia de Madariaga, Jesús – Rodriguez de Rivera Cremades, Fernando: Corporate Social Responsibility and The Classical Theory of the Firm: Are Both Theories Irreconcilable? *Revista Innovar Journal*. Vol. 20. No 37. 2010, s. 5–19. (Garcia de Madariaga & Rodriguez de Rivera Cremades 2010)

Hansmann, Henry – Kraakman, Reinier: The End of History for Corporate Law. *Georgetown Law Journal*. Vol. 89. No. 2. 2001, s. 439–468. (Hansman & Kraakman 2001)

Jensen, Michael C.: Value Maximisation, Stakeholder Theory, and the Corporate Objective Function. *European Financial Management*. Vol. 7. No. 3. 2001, s. 297–317. (Jensen 2001)

Kalpala, Asmo: Johdantopuheenvuoro. Teoksessa Järvinen, Raija (toim.): *Yhteiskuntavastuu – Näkökulmia yritysten ja julkisyhteisöjen yhteiskunnalliseen vastuuseen*, s. 13–16. Tampere University Press. Vammala 2004. (Kalpala 2004)

Keay, Andrew: Ascertaining The Corporate Objective: An Entity Maximisation and Sustainability Model. *The Modern Law Review*. Vol. 71. No 5. 2008, s. 663–698. (Keay 2008)

Koch, Carsten: An Ethical Justification of Profit Maximization. *Society and Business Review*. Vol. 5. No 3. 2010, s. 270–280. (Koch 2010)

Kyläkallio, Juhani – Irola, Olli – Kyläkallio, Kalle: *Osakeyhtiö*. Edita Publishing Oy. Helsinki 2008. (Kyläkallio et al. 2008)

Mähönen, Jukka: *Kansainväliset tilinpäätösstandardit ja yhtiöoikeus*. Edita Publishing Oy. Helsinki 2005. (Mähönen 2005)

Mähönen, Jukka – Villa, Seppo: *Osakeyhtiö I. Yleiset opit*. WSOY. Helsinki 2006. (Mähönen & Villa 2006)

Neilimo, Kari: Yrityksen yhteiskuntavastuu ja hyvä yrityksen johtaminen. Teoksessa Järvinen, Raija (toim.): *Yhteiskuntavastuu – Näkökulmia yritysten ja julkisyhteisöjen yhteiskunnalliseen vastuuseen*, s. 125–137. Tampere University Press. Vammala 2004. (Neilimo 2004)

Schreck, Philipp: Reviewing the Business Case for Corporate Social Responsibility: New Evidence and Analysis. *Journal of Business Ethics*. Vol. 103. No 2. 2011, s. 167–188. (Schreck 2011)

Shen, Chung-Hua – Chang, Yuan: Ambition Versus Conscience, Does Corporate Social Responsibility Pay off? The Application of Marching Methods. *Journal of Business Ethics*. Vol. 88. Supplement 1. 2009, s. 133–153. (Shen & Chang 2009)

Sorsa, Kaisa: Itsesääntely ja yhteiskuntavastuu. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 45/2010. Saatavilla osoitteesta: www.tem.fi/files/27364/TEM_45_2010_netti.pdf. (Sorsa 2010)

Toiviainen, Heikki: Poliitiikan kummisedät – pohdintoja erityisesti säätiön oikeudesta tukea poliittisia puolueita ja antaa vaaliavustuksia. *Edilex* 2010/1. Saatavilla osoitteesta: www.edilex.fi/lakikirjasto/6724 (Toiviainen 2010)

Toiviainen, Heikki: Yrityksen yhteiskuntavastuu ja corporate governance. Näkökulmia suuren yrityksen legitimitettiin ja kilpailukykyyn 21. vuosisadalla. Teoksessa Kolehmainen, Esa (toim.): *Business Law Forum* 2004, s. 389–435. Helsingin yliopiston yksityisoikeuden laitos. Helsinki 2004. (Toiviainen 2004)

Vastuullinen yritystoiminta – käytäntöjä suomalaisissa yrityksissä. Elinkeinoelämän keskusliiton julkaisu 2006. Saatavilla osoitteesta: www.ek.fi/ek/fi/tutkimukset_julkaisut/arkisto/2006/Vastuullinen_yritystoim.pdf (Vastuullinen yritystoiminta – käytäntöjä suomalaisissa yrityksissä 2006)

Vehkaperä, Mari: Yrityksen yhteiskuntavastuu – vastuuta voittojen vuoksi? Jyväskylän yliopiston taloustieteellisen tiedekunnan julkaisu 135/03. Jyväskylä 2003. (Vehkaperä 2003)

Virallislähteet

Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi. HE 109/2005 vp.

Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi. HE 27/1977 vp.

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalilukomitealle – Kasvua ja työllisyyttä edistävän kumppanuuden toteuttaminen: Euroopasta esikuva yritysten yhteiskuntavastuun alalla. KOM(2006) 136 lopullinen. (KOM(2006) 136 lopullinen)